

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Llyfryn Gwybodaeth

Helo!

Mae'n debyg nad ydych erioed wedi clywed am Cafcass Cymru, yr hyn rydym yn ei wneud, na pham y rhoddwyd y llyfryn hwn i chi! Ond rydym yma i helpu.

Weithiau gall pobl rydych yn eu hadnabod fod yn bryderus iawn nad ydych yn cael gofal priodol, neu eich bod mewn perygl o niwed. Os bydd hyn yn digwydd, mae angen i'r awdurdod lleol sicrhau eich bod yn ddiogel drwy wneud cais i'r llys teulu, bydd yn dechrau'r hyn rydym yn ei alw'n 'achos gofal'.

Mae'r llyfryn hwn yn cynnwys gwybodaeth yr ydym yn gobeithio y bydd yn eich helpu i ddeall pwy yw pwy a beth sy'n digwydd.

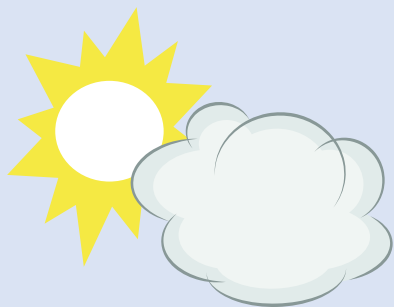
Os gwelwch air nad ydych yn ei ddeall gallwch edrych ar Deall y Jargon yng nghefn y llyfryn i gael gwybod beth mae'n ei olygu, os na allwch ddod o hyd i'r gair, gofynnwch i ni.

Beth yw Cafcass Cymru?

Mae Cafcass Cymru yn sefydliad sy'n helpu ac yn cynorthwyo plant a'u teuluoedd pan fyddant yn y llys teulu.

Byddwn yn gwrandao ar sut rydych yn teimlo a'r hyn yr hoffech iddo ddigwydd.

CCUHP a hawliau plant

Mae hawliau gan bob plentyn, ni waeth pwy ydyw, o ble mae'n dod, yr hyn mae'n credu ynddo na lle mae'n byw.

Yr hawliau hyn yw'r pethau y mae eu hangen ar blant i fod yn ddiogel, yn iach ac yn hapus.

Mae gan y Cenhedloedd Unedig restr o'r holl hawliau sydd gan blant. Enw'r rhestr hon yw CCUHP yn fyr.

— Mae CCUHP yn rhestr o 54 o hawliau sydd gan bob plentyn neu berson ifanc dan 18 oed.

Ceir yr holl hawliau hyn a llawer mwy yn **www.hawliauplant.cymru**

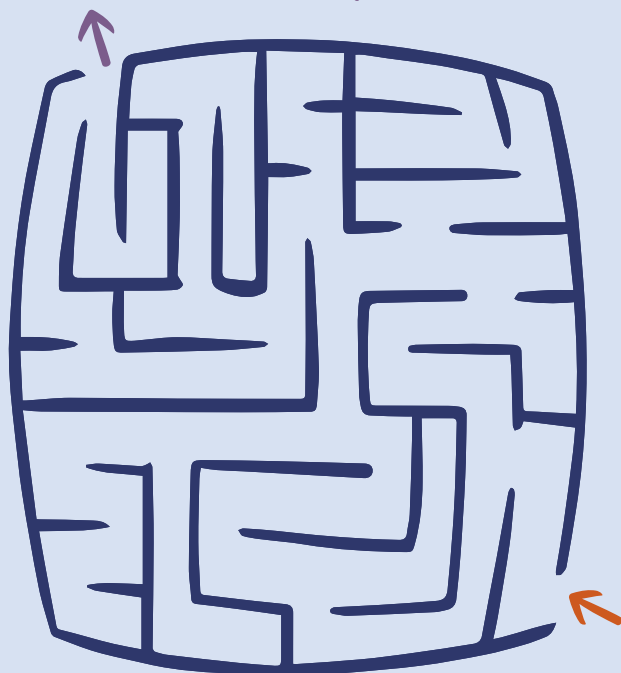
Os ydych yn credu nad ydych yn cael mynediad i'ch holl hawliau, gallwch gysylltu â **Chomisiynydd Plant Cymru** drwy ffonio

0808 801 1000

am ddim neu **decstio 80800**
a dechrau eich neges â **COM.**

wedi'ch clywed

Rydym wedi dylunio rhai wyau am eich hawliau.

amddiffynnwyd

cyfartal

addysgwyd

wedi'ch
clywed

iach

diogel

Llys Teulu

Llys Teulu yw lle gwneir penderfyniadau pwysig am blant a'u teuluoedd.

Mae'n wahanol iawn i lysoedd troseddol lle mae pobl yn mynd pan maent wedi gwneud rhywbeth o'i le.

Nid yw'r cyfreithwyr a'r barnwyr yn gwisgo perwigiau a gynau fel rydych yn gweld ar y teledu!

Mae'r barnwr yn gofyn cwestiynau ac yn gwrando ar yr hyn sydd gan bawb i'w ddweud cyn gwneud penderfyniadau pwysig amdanoch chi a'ch teulu.

Mae'r barnwr am sicrhau y cewch eich cadw'n ddiogel.

Ein staff

Gwarcheidwad Plant yw enw person hyfforddedig sy'n gweithio i Cafcass Cymru.

Byddan nhw yn helpu'r barnwyr a'r ynadon i wneud y penderfyniad gorau i chi a'ch teulu.

Byddant yn cwrdd â chi ac yn gwrando'n astud ar yr hyn rydych yn meddwl a sut rydych yn teimlo. Byddant hefyd yn eich helpu i ddeall yr hyn sy'n digwydd.

Byddant yn dweud wrth y barnwr neu'r ynad beth yw eich anghenion, eich dymuniadau a'ch teimladau.

NI fyddwn yn gofyn i chi benderfynu ar yr hyn sy'n digwydd nesaf nac yn gofyn i chi wneud penderfyniad am eich teulu.

Beth sy'n Digwydd

Byddwn bob tro yn dweud wrth y llys am yr hyn rydych yn meddwl a sut rydych yn teimlo. Byddwn hefyd yn rhannu â'r llys yr hyn rydym yn meddwl sydd orau i chi.

Fel bod ein cyngor i'r llys yn gywir, byddwn fel arfer yn siarad â phobl eraill yn eich bywyd.

Bydd eich teulu'n gweld y cyngor rydym yn ei ysgrifennu. Os ydych yn poeni am hyn, cofiwch ddweud wrthym fel y gallwn helpu.

Bydd y barnwr neu'r ynad yn darllen ein cyngor. Bydd yn gwrandao ar yr hyn sydd gan bawb i'w ddweud cyn penderfynu ar yr hyn mae'n meddwl sydd orau i chi.

Weithiau, nid yw hyn yr un peth â'r hyn roeddech eisiau, ond bydd y llys bob amser yn gwneud yr hyn mae'n meddwl sydd orau i chi.

Beth nesaf?

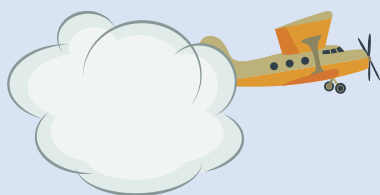
Pan fydd y barnwr wedi gwneud ei benderfyniad, bydd yn dweud wrth bawb sy'n gysylltiedig â'r achos am yr hyn i'w wneud nesaf.

Os yw'r llys yn penderfynu nad yw'n ddiogel i chi gartref mwyach, bydd yn gofyn i'r awdurdod lleol sicrhau eich bod yn ddiogel.

Os oes rhaid i chi fyw rywle arall, bydd eich gweithiwr cymdeithasol yn ceisio gweld a allwch aros gyda rhywun rydych yn ei adnabod fel eich mam-gu a'ch tad-cu, neu ffrindiau i'ch teulu.

Ar ôl i ni helpu'r llys i wneud ei benderfyniad, yn ôl pob tebyg, ni fyddwch yn ein gweld eto.

Mae llawer o bobl i chi siarad â nhw am help. Mae rhan nesaf y llyfr hwn yn esbonio pwy ydynt.

Cysylltiadau

Os ydych yn chwilio am fwy o help neu wybodaeth, dyma rai pobl a all eich helpu.

www.cafcass.gov.wales/children_and_young_people

Yn cefnogi plant a phobl ifanc ac yn ceisio sicrhau bod eu hawliau'n cael eu parchu a bod eu lleisiau'n cael eu clywed.

www.complantcymru.org.uk

Cewch wybodaeth a chyngor ar amrywiaeth o faterion, siarad â chwnselydd ar-lein, anfon e-bost at Childline neu bostio ar y byrddau negeseuon.

www.childline.org.uk

Prif ddarparwr eiriolaeth Cymru, yn cefnogi'r plant a'r bobl ifanc fwyaf agored i niwed yng Nghymru.

www.trosgynnal.org.uk

Llinell gymorth gwybodaeth, cyngor ac eiriolaeth i blant a phobl ifanc. **080880 23456**

www.meiccymru.org

Mae Nyas Cymru'n cynnig cynrychiolaeth eiriolaeth gyfrinachol i blant a phobl ifanc agored i niwed ar draws Cymru ar ran awdurdodau lleol.

www.nyas.net/nyas-cymru

O'r adeg cyn iddynt gael eu geni nes eu bod yn eu hugeiniau, rydym yn helpu plant difreintiedig ar draws y DU. www.actionforchildren.org.uk

Dywedwch wrthym beth yw eich barn chi!

Os ydych am ddweud wrthym am rywbeth a wnaethom yn
dda neu rywbeth y gallem fod wedi ei wneud yn well gallwch
wneud hyn drwy ddefnyddio'r ffurflenni adborth ar ein gwefan
www.Cafcass.gov.Wales

Os ydych yn teimlo eich bod wedi cael eich trin yn wael
gennym a hoffech i rywun ddatrys hynny, gallwch wneud
yr hyn a alwn yn gŵyn ffurfiol. Rhowch wybod i rywun sy'n
gweithio i ni eich bod am wneud cwyn a byddwn yn sicrhau
y cewch yr holl wybodaeth sydd ei hangen arnoch.

Gallwn hefyd ofyn i rywun eich helpu i wneud eich cwyn.
Eiriolwr yw enw'r person hwn ac nid yw'n gweithio i ni.

Gallant siarad ar eich rhan a'ch helpu i ddweud beth
rydych am ei ddweud.

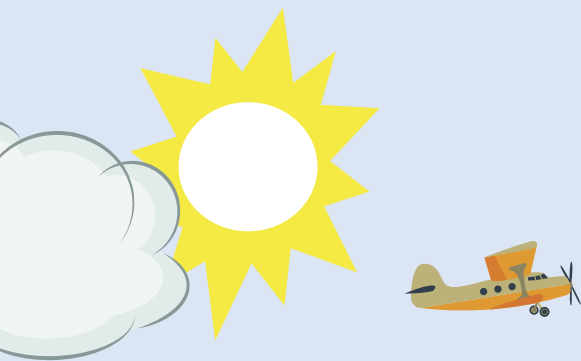

Beth sy'n digwydd os byddaf yn gwneud cwyn?

Byddwn yn cysylltu â chi i siarad am yr hyn sydd wedi achosi gofid i chi.

Byddwn yn ymchwilio i'r hyn a ddywedwch wrthym ac yn rhoi gwybod i chi o fewn 3 wythnos beth rydym wedi'i ganfod a'r hyn y gallir ei wneud i wneud pethau'n iawn.

Os ydych yn dymuno, gallwn gyfarfod eto i siarad am unrhyw gwestiynau a allai fod gennych.

Deall y jargon

Mae **adroddiad** yn wybodaeth ysgrifenedig sy'n cynnwys eich dymuniadau a'ch teimladau a'r hyn mae'r Gwarcheidwad Plant yn credu sydd orau i chi. Bydd yn cael ei roi i'r llys i'w helpu i wneud penderfyniad am yr hyn sydd orau i chi.

Bargyfreithiwr yw rhywun sydd wedi'i hyfforddi mewn cyfraith teulu. Mae'n gallu rhoi cyngor a siarad yn y llys ar ran pobl sy'n mynd drwy'r llysoedd teulu.

Barnwr yw person sydd wedi'i hyfforddi'n gyfreithiol sy'n gwneud penderfyniadau mewn llys teulu. Mae'r barnwr yn gwrando ar yr hyn sydd gan bawb i'w ddweud, yn darllen adroddiadau, yn cymhwyso'r gyfraith ac yn penderfynu beth sydd orau i'r plentyn.

Mae **Cafcass Cymru** yn sefydliad sy'n helpu ac yn cynorthwyo plant a'u teuluoedd pan fyddant yn y llys teulu.

Mae **CCUHP (Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn)** yn rhestr o hawliau sydd gan yr holl blant a phobl ifanc, ym mhobman yn y byd, waeth pwy ydyn nhw, ble maent yn byw neu'r hyn maent yn credu ynddo.

Fel rheol, caiff achosion **Cyfraith Gyhoeddus neu ofal** eu dwyn i'r llys teuluol pan fydd yr awdurdod lleol yn credu nad yw plentyn yn derbyn gofal yn iawn.

Mae **Cyfreithiwr** yn rhywun sydd wedi'i hyfforddi mewn cyfraith teulu. Mae'n gallu rhoi cyngor a siarad ar ran pobl sy'n mynd drwy'r llysoedd teulu.

Mae **Cyfrinachol** yn golygu ei fod yn breifat iawn ac ni chaiff ei rannu ag unrhyw un arall oni bai ei bod yn bwysig iawn gwneud hynny.

Gwarcheidwad Plant yw enw person proffesiynol wedi'i hyfforddi sy'n gweithio i Cafcass Cymru ac yn helpu plant a theuluoedd mewn achosion cyfraith breifat.

Mae **Gweithiwr Cymdeithasol** yn cael ei hyfforddi i sicrhau bod plant yn ddiogel ac yn derbyn gofal priodol.

Mae **Hawliau'r Plentyn** yn rhestr o hawliau sydd gan yr holl blant a phobl ifanc, ym mhobman yn y byd, waeth pwy ydyn nhw, ble maent yn byw neu'r hyn maent yn credu ynddo.

Llys Teulu yw lle gwneir penderfyniadau pwysig am blant a'u teuluoedd. Mae'n wahanol iawn i lysoedd troseddol lle mae pobl yn mynd pan maent efallai wedi gwneud rhywbeth o'i le.

Mae **ynad** yn aelod hyfforddedig o'r gymuned sy'n gwirfoddoli i weithio yn y llys teulu. Mae'n cael ei gynghori gan Gyngorydd Cyfreithiol. Mae'n gwrandao ar yr hyn sydd gan bawb i'w ddweud, yn darllen adroddiadau, yn cymhwyso'r gyfraith ac yn penderfynu beth sydd orau i'r plentyn.
